

Pirkanmaan bioenergiapäivä Tampere, UKK-instituutti
Arto Pirttilahti, keskustan kansanedustaja, talousvaliokunta, suurivaliokunta, tulevaisuusvaliokunta,
Pohjoismaiden neuvoston kasvu- ja kehitysvaliokunta

Hyvät kuulijat,

Kiitän kutsusta tulla kertomaan ajankohtaisista asioista. Kiitän myös mahdollisuudesta tulla kuuntelemaan teidän keskusteluitanne ja päivän esityksiä.

Suomi on biotalouden kärkimaa. Viime marraskuussa ministeri Rehnin esittelemä energia- ja ilmastostrategia löi biotalouden kehittymiselle selkeät suuntapaalut. Biotalous eli uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käyttö tuotteiksi, energiaksi, ruuaksi ja palveluiksi on yksi keskeisistä keinoista hillitä ilmastonmuutosta ja samalla luoda kestävä kasvua. Biotalous laajasti ymmärrettynä on lupaavimpia mahdollisuuksia työpaikkoihin koko maassa ja viennin kasvattamiseen. Bioenergia on merkittävä osa biotalouden kokonaisuudessa.

Suomessa ei kasvateta eikä päätehakata metsiä energiaksi. Suomen metsät ovat jo pitkään olleet valtava hiilinielu, nielu on kasvanut, vaikka hakkuumäärätkin ovat nousseet. Suomen metsät ovat edelleen pikemminkin vajaakäyttöllä. Voisimme hakata 15 miljoonaa kuutiota lisää nykyiseen. Mikäli metsiä ei uudisteta, heikkenee ennen pitkää niiden kyky sitoa hiiltä.

Metsien hakkuu määräytyy sen mukaan, mikä on kysyntä tukille ja sellupuulle. Energiaksi menee vain ne osat, joille ei löydy muuta käyttöä: sahanpurut, kuoret ja mustalipeä kannattaa hyödyntää energiaksi. Hakkuutähteet kuten latvat ja oksat on syytä kerätä energiaksi, lahoavat muutenkin päästään juuri saman hiilidioksidin ilmakehään. Parempi ottaa energia talteen ja hyötykäyttöön. Myös nuoria metsiä hoidettaessa syntyy metsänhoidon sivutuotteita, jotka lahoamisen sijaan kannattaa hyödyntää energiaksi.

Kansallisessa metsästrategiassa arvioidaan metsäteollisuuden nousevan, tästä on kovasti merkkejä olemassa. Näin ollen myös sivussa syntyviä jakeita saadaan nykyistä enemmän energiakäyttöön. Mikäli hakkuut teollisuuden tarpeisiin kasvavat, jää meillä nykyistä enemmän sivuvirtoja hyödynnettäväksi energiaksi. Metsien ”museointi” pelkällä suojelulla ei hyödytä mitään, kaikkein vähiten metsäluontoa ja metsätaloutta.

Olemme siirtymässä fossiilisista tuontipolttoaineista kotimaiseen uusiutuvaan energiaan. Tuontiöljyn käyttö puolitetaan ja Suomi lopettaa ensimmäisenä maailmassa hiilen käytön vuoteen 2030 mennessä. Kokonaan uusiutuvaan energiaan on mahdollista siirtyä vuoteen 2050 mennessä. Olemme tulevaisuudessa sekä omavaraisempia että taloudellisesti vahvempia. Siirrymme keskitystä fossiilisesta mallista koko Suomen uusiutuvan energian malliin. Energiaeurot ja työpaikat kannattaa pitää Suomessa. Biotalous työllistää koko maassa.

Suomen energia- ja ilmastostrategia on realistinen työkalu Pariisin ilmastopimuksen täyttämiseksi. Pariisin ilmastopimusneuvotteluissa Suomen puolesta neuvotteli ja sopimuksen allekirjoitti Keskustan Kimmo Tiilikainen. Sopimus on historiallinen. Tiilikainen teki Pariisissa aivan eri luokan työtä Suomen puolesta kuin ympäristöministeri Niinistö Durbanissa vuosia sitten.

Pariisissa sovittiin, että päästöjä vähennetään maailmanlaajuisesti vuodesta 2020 alkaen. Ensimmäistä kertaa lähes kaikki maailman maat ovat kertoneet olevansa valmiita toimiin ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Koko maailman päästöjen ja hiilinielujen on oltava tasapainossa kuluvan vuosisadan jälkipuoliskolla. Nähtäväksi jää, ovatko toimet riittäviä ja löytyykö valtioilta pitkäjänteisyyttä toimien suorittamiseen.

Suomen on oltava kannustamassa muita. Meille sopimus on mahdollisuus vientituloihin ja uusiin työpaikkoihin. Suomi on omilla vahvuuksillaan nykyisessä energiamurroksessa mukana. Suomalaiset cleantech ja puhtaiden energiaratkaisujen yritykset saavat selkänöjan toiminnalleen ja tuotteiden kehittämiseksi vientiin. Aluetalouteen tuovat vauhtia esimerkiksi uudet biojalostamot ympäri Suomen. Samalla työllistetään ja synnytetään uusiutuvaan energiaan ja energiatehokkuuteen liittyvää osaamista, joista saamme tulevaisuuden vientituotteita.

Suomi ja EU

Komission viime kesänä antama lainsäädäntöesitys ei tyydyttänyt Suomea. Suomi kannatti lämpimästi komission pyrkimystä maankäyttösektorin ilmastovaikutusten tilinpito- ja laskentasääntöjen yksinkertaistamiseen ja läpinäkyvyyden parantamiseen. Sitä vastoin Suomi oli tyytymätön komission viime kesänä esittämiin laskentasääntöjen perusteisiin. Komission esitys noudatteli pitkälti vielä Durbanin mallia. Pariisin sopimus kuitenkin antoi mahdollisuuden sääntöjen muuttamisen.

Metsien hiilinielujen laskentasääntöjen päivittäminen vastaamaan paremmin metsien todellista kasvua oli yksi Suomen keskeisimmistä EU-vaikuttamiskohteista. Pariisin sopimuksen mukaan päästöjen ja nielujen tulisi olla tasapainossa kuluvan vuosisadan jälkipuoliskolla. Tämä vaati luonnontieteen parempaa huomioimista sekä kannusteiden luomista metsien hiilinielujen ylläpitämiselle.

Kysyin tätä Cosakin kokouksessa energiakomissaarilta ja hän lupasi, että luonnontieteeseen perustuva laskentapohja tehdään yhdessä YK:n kanssa. Otin myös esille onko EU:n päätöksen teko reilua esim. turvetta ja puuta käyttävien lämpölaitosten hiukkaspäästörajat muutettiin tiukemmiksi kuin kivihillelle. Eu valvontaa riittää.

Ministeri Tiilikainen on tehnyt työtä asioiden korjaamiseksi jo aiemmin ja aina tiivistyvämpään tahtiin heti Pariisin ilmastoneuvotteluiden jälkeen. Tämä asia oli ja on tärkeä kolmelle ministeriölle, MMM, YM ja TEM. Ministeritason tapaamisia on ollut kymmenittäin viime vuonna. Ministeri Tiilikainen on tavannut komissaari Cañetea viime vuonna 4 kertaa. Lisäksi virkamiestapaamisia on ollut jatkuvasti.

Viime marraskuussa Euroopan komissio julkisti pitkään odotetun energia-asioiden "talvipakettinsa", joka sisälsi uusiutuvan energian direktiivin uudelleentarkastelun ja bioenergian kestävyyskriteerit, energiatehokkuusdirektiivin sekä rakennusten energiatehokkuusdirektiivin uudelleentarkastelun, sähkömarkkinamallipaketin ja energiaunionin hallintomallin.

Komission energiaunionistrategian visiot alkavat hahmottua, mutta lopputulos on selvä vasta kahden vuoden neuvottelurupeaman jälkeen. Komission esitys uudistetuksi uusiutuvan energian direktiiviksi on Suomen kannalta suotuista ja varmistaa, että Suomen hallituksen linjaukset uusiutuvan energian lisäämiseksi ovat vakaalla pohjalla. Metsäteollisuuden sivutuotteiden hyödyntäminen energiaksi saa komission hyväksynnän.

Uusiutuvan energian direktiiviehdotus sisältää myös sitovat EU-tason kestävyyskriteerit. Suomen kannalta on olennaisen tärkeää, että kiinteän biomassan nollapäästöisyys säilyy. Tämä on nyt julkaistussa ehdotuksessa turvattu. Koska Suomen metsä- ja ilmastopolitiikka ovat kokonaisuutena arvioiden kestäviä, ei eräkohtaista kestävyden arviointia suomalaisen metsäenergian osalta tarvita. Vältymme näin valtavalla byrokratialta.

Suomi on ajanut vuosia pitkäjänteistä EU:n laajuista politiikkaa liikenteen biopolttoaineille. Komissio ehdottaa talvipaketissaan erillistä veloitetta kasvattaa kehittyneiden biopolttoaineiden osuutta. Suomi on edelläkävijä kehittyneiden biopolttoaineiden tuotannossa ja tukee vahvasti näiden tavoitteiden asettamista. Yrityksille tämä luo vakaan toimintaympäristön.

Eilen Virroilla ministeri Tiilikainen totesi, että Suomen metsiä voidaan jatkossakin hyödyntää. Puuta voidaan käyttää myös energiaksi. EU linjaukset antavat hyvän selkänöjan.

Biokaasun tuotantoon halutaan panostaa ja hakea ratkaisuja, joilla pienimuotoistakin tuotantoa saataisiin käyntiin esimerkiksi maatiloilla, joissa karjan lantaa ja olkea voitaisiin hyödyntää.

Biokaasutuotannon saatiin vähän aikaa sitten hyviä uutisia. Maa- ja metsätalousministeriön uudessa rakennusinvestointien kustannusasetuksessa nostettiin yksikkökustannuksia pääsääntöisesti kustannusten nousun mukaan, mutta hallituksen biokaasutavoitteiden johdosta biokaasulaitosten yksikkökustannuksia korotettiin huomattavan paljon. Tämän pitäisi laskea kynnystä käynnistää uusia hankkeita.

Lämpökeskusten ja muiden energialaitos- ja laiteinvestointien yksikkökustannuksia on myös osittain tarkistettu ylöspäin. Erityisesti lantaa, nurmea tai muuta biomassaa hyödyntävän sähkön ja lämmön tuotantolaitoksen yksikkökustannuksia on reilusti korotettu. Esimerkiksi uuden 250 kilowatin biokaasulaitoksen investointituki nousee maksimissaan uuden yksikkökustannustaulukon mukaan 80 000 eurosta 150 000 euroon eli yli 80 prosenttia.

Biokaasuautojen määrä voisi olla helposti 50 000, minkä lisäksi raskas liikenne ja traktorit ovat ensimmäisten joukossa käyttämässä biokaasua. Keinot ovat mietinnässä, miten edetään. Biokaasutuotannon ja biokaasulla tuotetun sähkön julkiseen tukemiseen ei voida ryhtyä kuten esimerkiksi Saksassa. Rahat eivät riitä. Koska valtion varat ovat rajalliset orastavasta talouden kasvusta huolimatta, biokaasun käyttö liikenteessä on ykkösvaihtoehto. Tässä tarkoituksessa biokaasun käytön lisääntymiseen tarvitaan vähemmän valtion tukea.

Turpeella on vankka sija suomalaisessa energiatuotannossa ainakin seuraavien muutamien kymmenien vuosien ajan, kun hiilen käytöstä luovutaan ja öljyn tuonti puolitetaan. Turpeellekin on mietittävä uusia käyttökohteita, joissa lopputuotteen hinta olisi korkeampi, korkeamman jalostusasteen tuotteita. Teknisen hiilen tuotanto on mahdollisuus. Saadaanko Pirkanmaalle alan yritystoimintaa? Kihniö-Parkano alue tarjoaisi loistavat puitteet tähän. Raaka-ainetta on ja liikenneyhteydet ovat kunnossa.

Kemera-tukea maksetaan jatkossakin metsänhoitotoimiin. Pari vuotta sitten oli muutospaineita. Toiveena on, että kun kemera-tukea haetaan, toteutukseen ryhdyttäisiin pikaisesti myös. Nyt tukea on haettu paljon, mutta toteutusilmoituksia maksatusta varten ei ole toimitettu. Nyt ei muuta kuin nopeasti töihin ja rahat pois. Jos pöytälaatikossa säilöö myönteistä tukipäätöstä, mutta metsässä ei mitään tapahdukaan, on se joltain toiselta metsänomistajalta pois. Helmikuussa on tulossa lakimuutoksia, jotta nuoren metsän kunnostus hyväksytään myös tukielpoiseksi. Samassa yhteydessä varmaan rukataan järjestelmää niin, että myönteisiä hakemuksia ei voi hautoa nykyiseen malliin sukan varressa.

Metsään ja metsätalouteen liittyvät hallituksen hankkeet ja linjaukset

Puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä -kärkihanke.

Metsätieto ja sähköiset palvelut -kokonaisuudessa parannetaan metsävaratiedon laatua, liikkuvuutta ja käytettävyyttä sekä tietoihin perustuvia sähköistä palveluita. Rahoitusta kohdennettu mm. metsäkeskuksen metsävaratietojärjestelmän, Luken VMI-järjestelmän ja sähköisen puukauppapaikan kehittämiseen.

Metsätilojen sukupolven vaihdokset helpottuvat metsälahjavähennyksellä vuonna 2017. Vähennyksen hyödyntäminen edellyttää puun myyntiä tai muuta metsätalouden tuloa tuottavaa toimintaa ja se edistää sukupolvenvaihdoksia ja vaikuttaa myönteisesti puukauppaan sekä metsätilojen kokoon ja rakenteeseen.

Kansallista metsästrategiaa 2025 toteutetaan 11 strategisella hankkeella. Keskeisiä ovat kaavoituksen kehittäminen, metsätalouden uuden kannustejärjestelmän kehittäminen ja talousmetsien monimuotoisuuden edistämisen uudet keinot. Yrittäjävähennys. Metsähallituksen uudelleenorganisointi voimaan 15.4.2016.

Hyvät Kuulijat

Pirkanmaalla on hyvää pöhinää.

Olen seurannut ja ollut osaltani mukana useissa Pirkanmaata kehittämissä hankkeissa.

Tampere 3, ECO 3, Metsäkeskuksen ja tutkimuslaitosten hankkeet, oppilaitosten hankkeet, kuntien biotavoitteet ja ennen kaikkea yritysten upea sitoutuminen uusien toiminta mallien ja teknologia innovointiin ja käyttöön ottoon.

Tänään saamme kuulla niistä vielä paljon lisää.

Toivotan menestystä meidän kaikille toimille Pirkanmaalla.